

ralem, ut natura Adae esset diligere deum. Doch niet slechts met Rome maar ook met de Gereformeerden is hier verschil. De onderscheiding toch tusschen beeld Gods in ruimer en enger zin en de gelijkstelling van dat laatste — de qualiteiten der zielvermogens — met de oorspronkelijke gerechtigheid is aan de Luthersche symbolen vreemd. Beeld Gods en oorspronkelijke gerechtigheid worden hier geïdentificeerd. In de formula concordiae heet het dan ook met het oog op den strijd met Flacius, dat de erfzonde de privatie is van de in het paradijs aangeschapen gerichtigheid of beeld Gods. Volgens de Luthersche leer dus is het beeld Gods geheel verloren, de „Erlösungsfähigkeit”, zooals Hase ³⁶⁾ zich uitdrukt, bestaat niet meer en de leer van „stok en blok” is dan ook de noodzakelijke consequentie.

Wat verder de Mennonieten betreft is het, bij gemis aan dogmatische belijning in dezen kring, raadzaam niet dan onder zeker voorbehoud van een doopsgezind belijden te spreken. Menno zelf laat zich in algemeene termen uit. In zijn tegen a Lasco gericht tractaat van de Menschwording ³⁷⁾ zegt hij: „de natuur was van den beginne rein en goed geschapen, maar in Adam met zijne ongehoorzaamheid werd zij verdorven.” En in zijn Grondelicke ende klare bekentenisse heet het: „Het is door de schrift kennelijk en openbaar, hoe onzer aller Vader ende Moeder, Adam ende Eva in 't beginne nae Godts gebeelte ende gelijkenisse van Godt door Christum geschapen zijn, reyn, goet sonder sonde, gerechtich ende onverderffelyck.” Evenzoo doet de Confessie van Hans de Rijs en Lubbert Gerritsz. ³⁸⁾ Uit de Geloofsbelijdenis door Jan Centzen in 1630 voor de Friesche en Duitsche Gemeenten opgesteld, schijnt men echter op grond van wat daar in het 2^e artikel gezegd wordt, te mogen opmaken, dat men zich hier natuurlijke en niet-natuurlijke bestanddeelen in den mensch denkt en deze laatste beeld Gods noemt. ³⁹⁾

Eindelijk hebben wij hier nog aan toe te voegen dat de Socinianen als zij de uitdrukking beeld Gods bezigen (Cat. Racov. qu. 42) en evenzoo de Remonstranten (Conf. Rem. 5, 4 en Apol. p. 60) haar slechts voor het dominium in bruta gebruiken. ⁴⁰⁾ Terwijl het begrip oorspronkelijke gerechtigheid voor Socinianen en Remonstranten bei iets gansch ondenkbaars was. Dit toch hing saam met de ook in het moderne bewustzijn ingewortelde meening, dat